

Nr 709

Av herr **Hermansson m. fl.**, om omfördelning av vissa skatteuttag.

(Lika lydande med motion nr 588 i Första kammaren)

Det statsfinansiella läget beräknas under nästa budgetår bli ansträngt. Det beror delvis på uppföljning av tidigare beslut om upprustning av skolväsen och forskning liksom andra sociala åtaganden. En annan orsak är inflationens inverkan på statsutgifterna i form av kompensationer från olika grenar av den statliga verksamheten.

På grund av inflationens skadeverkningar måste kampen mot prisstegringarna göras till grundlinje för den ekonomiska politiken. Inflationen urholkar barnbidragen och andra sociala förmåner liksom löneförbättringarna, vilka i fjol för stora grupper var ganska små. Den slår hårdast mot låglönegruppernas standard, fördyrar produktionen och försämrar konkurrensförhållandena gentemot utlandet. Å andra sidan påskyndar den tillväxten av de stora förmögenheterna, placerade i sakvärden, och vidgar inkomst- och förmögenhetsklyftorna i samhället.

Regeringens utspel inför årets riksdag kan tyvärr inte betecknas som något kampprogram mot inflationen. Visserligen är budgeten »stram» i den meningen att utgiftsökningen på de flesta områden är mycket restriktiv. Men prisstegringarna påskyndas, bland annat genom en ny höjning av omsättningsskatten. Regeringen föreslår inga konkreta åtgärder syftande till större planmässighet och balans på de stora och avgörande områdena av det ekonomiska livet, där statsbudgetens inflytande är ringa eller obefintligt. Enda undantaget är den 25-procentiga investeringsavgiften på vissa slag av byggnadsverksamhet, vilken kan betecknas som ett planeringsinslag på detta område.

Vår inställning till budgetförslaget bestämmes av vår uppfattning om att det för de breda lagren av löntagare, inte minst låglönegrupper och barnfamiljer, är viktigast att stoppa pris- och hyresstegringarna samt trygga och förbättra den reala levnadsstandarden.

Statens utgifter

Återhållsamhet i fråga om statsutgifter måste i nuvarande läge accepteras. Det innebär emellertid inte att regeringens avvägning kan anses godtagbar på samtliga punkter.

Försvaret. En omfattande försvarsdebatt har blossat upp i samband med att giltighetstiden för 1963 års försvarsplan utlöpt och utredning om en ny pågår. Alla partier, utom högern, anser att en större eller mindre omläggning av försvarspolitiken måste genomföras. Detta både av statsfinansiella och andra skäl. I detta läge kan en fortsatt höjning av militärutgifterna — med hela 350 miljoner — inte vara rimlig. I likhet med innevarande år borde militärutgifterna i vart fall hindras att stiga, vilket trots kostnadsstegringarna är fullt möjligt genom att helt inställa repövningarna och minska materialanskaffningen.

Barnfamiljerna. Urholkningen av barnbidragen genom pris- och hyresstegringarna är uppenbar för alla. Den kan inte accepteras, varför vi i annat sammanhang yrkar på en uppräknig av barnbidragen med 100 kronor per år. Här bör erinras om det vid flera tillfällen framförda kravet om en indexreglering av barnbidragen, som regering och riksdag hittills avböjt. Den föreslagna höjningen är ett minimum för att hindra en ytterligare försämring av barnbidragens realvärde.

U-landsfrågan. Den mycket snävt tillmätta ökningen av u-landsbiståndet i föreliggande budgetförslag har utlöst kritik inom alla partier, däribland regeringspartiet. Det måste höjas, om den av alla omfattade målsättningen för u-landsbiståndets omfattning skall kunna realiseras inom överskådlig tid. Den höjning av biståndsanslagen som vi förordar på skilda punkter uppgår till omkring 100 miljoner kronor.

Statens inkomster

Det statliga skattetrycket är högt, och den kommunala utdebiteringen visar en oroande utveckling. Å andra sidan är det tydligt att det statsfinansiella läget nödvändiggör ökade statsinkomster utöver vad som beräknas inflyta med nuvarande skattesatser. Frågan blir då vilka av de av regeringen föreslagna skattehöjningarna som kan accepteras och vilka som bör ersättas av ökade skatteuttag på andra områden, allt i förhållande till vad som samtidigt föreslås i total ökning eller minskning på budgetens utgiftssida.

Av bland annat skäl som inledningsvis nämnts anser vi inte att någon höjning av omsättningsskatten bör ske i nuvarande läge. Den är inte förenlig med en effektivare kamp mot prisstegringarna på skilda områden.

I sammanhanget bör erinras om att under en följd av år en markant förskjutning från direkt till indirekt beskattning ägt rum samtidigt som förmögenhetsbeskattningen förblivit oförändrad eller lättats. Denna förskjutning har drabbat låginkomsttagare och barnfamiljer och har i allmänhet bara till dels kompenseras av lättnader i den direkta skatten för dessa grupper.

Även på andra punkter är regeringens skatteförslag ägnade att inge betänkligheter. Höjningen av folkpensionsavgifter borde ha kompenseras

något högre upp i inkomstlägena än 17 000 respektive 8 500 kronors inkomst genom ytterligare höjning av schablonavdraget för kommunal beskattning. Med hänsyn till den senast i fjol höjda beskattningen av motorismen är vidare permanentningen av den extra bilskatten en åtgärd som egentligen bara kan motiveras av handelspolitiska skäl, alltså behovet att begränsa importen av bilar och bränslen.

I stället för den allmänna höjningen av omsättningsskatten bör följande höjning av skatteuttagen genomföras: 1) Omsättningsskatten generaliseras till att i lika mån även gälla maskiner och andra investeringsvaror vilka till följd av en reduktionsregel nu beskattas lägre än konsumtionsvaror, däribland livsmedel. Denna förändring kan tillföra statskassan omkring 500 miljoner kronor per år. 2) Beskattningen av bolagsvinster ökas med 10 %, vilket kan tillföra statskassan 350 miljoner kronor per år. Vi återkommer nedan med närmare motivering för dessa båda förslag. 3) Förmögenhetsbeskattningen höjes enligt en skala, som återfinnes i särskild bilaga till denna motion. Ökningen tillför statskassan 220 miljoner kronor per år eller 110 miljoner per halvt budgetår. En höjning av förmögenhetsbeskattningen måste anses väl motiverad med hänsyn till det betydande skattefria grundbeloppet, de snabbt ökande stora förmögenheterna och det förhållandet att förmögenheterna — i motsats till inkomster, varor och tjänster — under lång tid icke behövt vidkännas något ökat bidrag till samhällets utgifter.

Enligt dessa alternativ skulle, i förhållande till regeringens budgetförslag, följa en nominell minskning av statsutgifterna med 60 miljoner kronor (—350 miljoner till militärutgifter samt +170 och 120 miljoner kronor till barnbidrag respektive u-landsbistånd).

På inkomstsidan bortfaller 630 miljoner kronor i generell omshöjning och tillkommer genom ovan föreslagna ökade skatteuttag $500 + 350 + 220$, eller 1 070 miljoner kronor räknat på helt år. Med hänsyn till att ändringarna i fråga om bolags- och förmögenhetsbeskattningen av skattetekniska skäl bara kan komma att gälla från och med andra hälften av nästa budgetår sjunker motsvarande siffror till $500 + 175 + 110$, eller 785 miljoner kronor, vilket tillsammans med minskningen om 60 miljoner på utgiftssidan gör 845 miljoner kronor eller väsentligt *mer* än vad som bortfaller i generell omshöjning. Dessa förslag innebär sålunda på kort men framför allt längre sikt förbättrade statsfinanser, som exempelvis kan utnyttjas för utökning av den föreslagna investeringsfonden.

Skatterna och företagen

Det kan förefalla som om här nämnda skattealternativ vore ensidigt riktade mot företagsamheten och därmed olämpliga i nuvarande läge med viss avmattning i konjunkturuppsvinget. Här bör då först erinras om att bolagsskatt utgår å företagens nettovinster, efter att självfinansiering av nya

investeringar kunnat genomföras inom ramen för gällande företagsbeskattning. Än väsentligare är emellertid andra omständigheter.

Nuvarande höga räntenivå motiveras med bristande balans i tillgång och efterfrågan på kapital. Med den höga räntan avses att hålla tillbaka efterfrågan på investeringsmedel. Den frågan anmäler sig då, varför statsmakterna å ena sidan söker stimulera industriinvesteringarna genom lägre omsutttag på vissa investeringsvaror men samtidigt söker hålla tillbaka dem genom en exceptionellt hög räntefot. Vore det inte med hänsyn till den av utvecklingen betingade växande lånefinansieringen av industriinvesteringarna bättre att göra omsättningskatten lika för alla och i stället sänka räntenivån? Inte minst för expanderande företag betyder den höga räntenivån betydligt mera än reduceringsregeln för oms på vissa investeringsvaror.

Den höga räntenivån drabbar nu områden där tillgång och efterfrågan på kapital regleras genom beslut av regering och riksdag. Vi åsyftar bostadsbyggandet, där statsmakterna varje år — med utgångspunkt främst från kreditmarknaden — bestämmer hur många lägenheter som får byggas. De kommunala investeringarna begränsas i stort sett på samma sätt — genom de statliga bidragskvoterna samt lagen om prioritering respektive begränsningar i byggnadsverksamheten. På båda dessa viktiga områden är den höga räntan utan reglerande betydelse och blott och bart en påлага som driver hyror och kommunalskatter i höjden.

Det är fullt möjligt att genomföra en annan räntepolitik, därest man inte begränsar kreditregleringen till vissa sektorer, såsom bostadsbyggandet samt statens och kommunernas investeringar. Om man med bankernas hjälp tror sig kunna reglera kapitalförsörjningen till bostadsbyggandet, borde motsvarande kvotering kunna tillämpas för andra områden av det ekonomiska livet, varvid behovet av skyhöga räntor borde bortfalla.

En annan omständighet i sammanhanget är de ansträngningar som nu göres för att tillföra näringslivet mer kapital genom den statliga investeringsfond som föreslås och som vi i princip ansluter oss till. Syftet med denna är insatser från det allmännas sida för att befordra rationalisering och utveckling på viktiga områden av näringslivet samtidigt som staten minskar sina anspråk på kreditmarknaden. Det måste anses rimligt att ägare till större förmögenheter, däribland aktieägare, får göra en insats för uppbyggandet av denna fond i stället för barnfamiljer och andra konsumenter genom högre priser på mat och kläder.

Den föreslagna investeringsavgiften på icke prioriterade byggen bör kunna accepteras som ett led i förbättringen av bostadsbyggandets perspektiv och i viss mån som ett medel i den investeringsplanering som det allmänna måste sätta i stället för försöken att styra utvecklingen med hjälp av höga räntor, vilka försök för övrigt misslyckats och i stället starkt bidragit till inflationsutvecklingen och till många av de ekonomiska problem vi nu brottas med.

Som ett led i ansträngningarna att öka statens och det allmännas tillgångar och samtidigt befordra en bättre disponering av landets ekonomiska resurser borde en förutsättningslös utredning genomföras beträffande skatt på reklamutgifter. Det är självfallet att reklamen har en stor uppgift i vår tids samhälle, men lika väl som resursanvändningen på andra områden blir föremål för bedömning och åtgärder borde detta ske även på detta inte oväsentliga fält av den ekonomiska verksamheten.

Med hänsyn till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i anslutning till Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 7 måtte besluta

att bifalla, i enlighet med *bilagor* till denna motion förordade,

a) höjning av förmögenhetsbeskattningen,

b) höjning av bolagsbeskattningen, samt

c) förslag till sådan ändring av förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt att 3 mom. i 18 § utgår; att avslå Kungl. Maj:ts förslag till ändring i nämnda förordning om varuskatt; samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående beskattningen av reklamutgifter.

Stockholm i januari 1967

C. H. Hermansson (k)

Erik Karlsson (k)

Gösta Andersson (k)

Gustav Lorentzon (k)

Axel Jansson (k)

Henning Nilsson (k)

Gunvor Ryding (k)

Sven Hector (k)

Bil. 1

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom förordnas, att 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt — — — familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 150 000 kronor: en procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 100 000 kronor;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

150 000 men icke	200 000 kr.:	500 kr. för	150 000 och 1,5 % av återstoden
200 000 men icke	400 000 kr.:	1 250 kr. för	200 000 och 2 % av återstoden
400 000 men icke	1 000 000 kr.:	5 250 kr. för	400 000 och 2,5 % av återstoden
1 000 000 —		20 250 kr. för	1 000 000 och 3 % av återstoden

Bil. 2

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska aktiebolag, svenska försäkringsanstalter, som icke är aktiebolag, samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 1 mom.: 50 % av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra svenska — — — skattepliktiga nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen.